

Cuprins

Abrevieri	5
TITLUL I. REGULI GENERALE PRIVIND MOȘTENIREA	7
Capitolul I. Noțiuni introductive privind instituția moștenirii	7
<i>Secțiunea I. Noțiuni introductive. Precizări terminologice</i>	7
§1. Noțiunea de moștenire (succesiune)	7
<i>Secțiunea a II-a. Sediul materiei</i>	9
Capitolul II. Caracterele juridice ale transmisiunii succesorală și felurile moștenirii	10
<i>Secțiunea I. Caracterele juridice ale transmisiunii succesorală</i>	10
§1. Transmisiunea succesorală este o transmisiune pentru cauză de moarte	10
§2. Transmisiunea succesorală este o transmisiune universală	10
§3. Transmisiunea succesorală este o transmisiune unitară	11
§4. Transmisiunea succesorală este o transmisiune indivizibilă	14
<i>Secțiunea a II-a. Felurile moștenirii</i>	15
Capitolul III. Deschiderea moștenirii	18
<i>Secțiunea I. Precizări prealabile</i>	18
<i>Secțiunea a II-a. Locul deschiderii moștenirii</i>	18
<i>Secțiunea a III-a. Data deschiderii moștenirii</i>	20
Capitolul IV. Condițiile cerute de lege pentru a putea moșteni	23
<i>Secțiunea I. Enumerarea condițiilor. Reglementare legală</i>	23
<i>Secțiunea a II-a. Capacitatea succesorală</i>	23
§1. Noțiunea capacității succesorală	23
§2. Persoanele care au capacitate succesorală	25
2.1. Persoanele fizice în viață	25
2.2. Persoanele dispărute	25
2.3. Persoanele concepute dar nenăscute la data deschiderii succesiunii	26
2.4. Persoanele juridice în ființă la data deschiderii succesiunii	27
§3. Persoanele care nu au capacitate succesorală	27
3.1. Persoanele fizice predecedate și persoanele juridice care au încetat să aibă ființă	27
3.2. Comorienții și codecedații	28
<i>Secțiunea a III-a. Nedemnitatea succesorală</i>	29

§1. Noțiune	29
§2. Cazurile de nedemnitate	30
§ 3. Efectele nedemnității judiciare	32
3.1. Efecte față de moștenitorul nedemn	32
3.2. Efectele nedemnității față de terți	33
§4. Modul în care operează nedemnitatea	34
<i>Secțiunea a IV-a. Vocația sau chemarea la moștenire</i>	<i>36</i>
TITLUL II. MOȘTENIREA LEGALĂ.....	37
Capitolul I. Reguli generale privind devoluțiunea legală a moștenirii	37
<i>Secțiunea I. Considerații generale</i>	<i>37</i>
<i>Secțiunea a II-a. Principiile devoluțiunii succesoriale legale</i>	<i>38</i>
<i>Secțiunea a III-a. Reprezentarea succesorală</i>	<i>41</i>
§1. Noțiunea reprezentării succesoriale	41
§2. Cazurile de aplicare a reprezentării succesoriale	42
§3. Condițiile reprezentării succesoriale	43
§4. Efectele reprezentării succesoriale	45
§5. Reprezentarea succesorală raportată la Legea nr. 18/1991 și la Legea nr. 10/2001	46
Capitolul II. Drepturile succesoriale ale rudelor defunctului și ale soțului supraviețuitor	48
<i>Secțiunea I. Clasele de moștenitori</i>	<i>48</i>
§1. Clasa I de moștenitori (descendenții defunctului)	48
§2. Clasa a II-a de moștenitori (ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați)	51
2.1. Ascendenții privilegiați	51
2.2. Colateralii privilegiați	54
§3. Clasa a III-a de moștenitori (ascendenții ordinari)	56
§4. Clasa a IV-a de moștenitori (colateralii ordinari)	57
<i>Secțiunea a II-a. Drepturile succesoriale ale soțului supraviețuitor</i>	<i>57</i>
§1. Reglementare legală	57
§2. Condițiile cerute de lege soțului supraviețuitor pentru a putea moșteni	58
§3. Corelația dintre dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor și regimul matrimonial ales	59
§4. Drepturile conferite de lege soțului supraviețuitor	60
<i>Secțiunea a III-a. Moștenirea vacantă</i>	<i>66</i>

TITLUL III. DEVOLUȚIUNEA TESTAMENTARĂ A MOȘTENIRII	73
Capitolul I. Testamentul	73
<i>Secțiunea I. Definiția, caracterele juridice și cuprinsul testamentului</i>	<i>73</i>
<i>Secțiunea a II-a. Condițiile de validitate ale testamentului</i>	<i>76</i>
§1. Condițiile de fond.....	76
1.1. Capacitatea	77
1.2. Consimțământul	80
1.3. Obiectul	82
1.4. Cauza.....	83
§2. Condițiile de formă.....	83
Capitolul II. FELURILE TESTAMENTULUI	87
<i>Secțiunea I. Testamentele ordinare. Considerații generale</i>	<i>87</i>
§1. Testamentul olograf.....	87
§2. Testamentul autentic	92
<i>Secțiunea a II-a. Testamentele privilegiate</i>	<i>94</i>
<i>Secțiunea a III-a. Alte forme testamentare</i>	<i>96</i>
Capitolul III. Legatele și alte dispoziții testamentare	100
<i>Secțiunea I. Legatele și desemnarea legatarilor</i>	<i>100</i>
<i>Secțiunea a II-a. Clasificarea legatelor în funcție de obiectul lor</i>	<i>102</i>
§1. Legatul universal	102
§2. Legatul cu titlu universal	104
§3. Legatul cu titlu particular	105
<i>Secțiunea a III-a. Clasificarea legatelor după modalitatea care le afectează</i>	<i>109</i>
§1. Legatul pur și simplu.....	109
§2. Legatul cu termen.....	110
§3. Legatul sub condiție	110
§4. Legatul cu sarcină.....	111
<i>Secțiunea a IV-a. Ineficacitatea legatelor</i>	<i>112</i>
§1. Nulitatea legatelor	113
§2. Revocarea legatelor	113
2.1. Revocarea voluntară a testamentului.....	114
2.2. Revocarea judecătorească a legatelor	123
§3. Caducitatea legatelor	126
3.1. Cazurile de caducitate	127
3.2. Regimul legatului-sarcină.....	130
<i>Secțiunea a V-a. Dreptul de acrescământ (sau de adăugire).....</i>	<i>130</i>

<i>Secțiunea a VI-a. Alte clauze testamentare</i>	134
§1. Exheredarea (sau dezmoștenirea)	134
1.1. Felurile dezmoștenirii	134
1.2. Exheredarea-sancțiune	136
1.3. Efectele dezmoștenirii (exheredării)	136
1.4. Nulitatea dezmoștenirii	138
§2. Execuțiunea testamentară	138
2.1. Natura juridică a instituției executorului testamentar	139
2.2. Atribuțiile și puterile executorului testamentar	141
 Capitolul IV. Limitele dreptului de a dispune prin acte juridice de bunurile succesorale	146
<i>Secțiunea I. Interdicția actelor asupra succesiunilor nedeschise</i>	146
<i>Secțiunea a II-a. Oprirea substituțiilor fideicomisare graduale și veșnice</i>	148
<i>Secțiunea a III-a. Oprirea actelor juridice care încalcă rezerva succesorală</i>	154
§1. Rezerva și cotitatea disponibilă. Precizări prealabile	154
1.1. Caracterele juridice ale rezervei succesorale	155
§2. Moștenitorii rezervatari	157
2.1. Rezerva cuvenită descendenților	157
2.2. Rezerva cuvenită ascendenților privilegiați	159
2.3. Rezerva cuvenită soțului supraviețuitor	160
§3. Calculul rezervei și al cotității disponibile. Operațiile necesare pentru stabilirea masei de calcul a rezervei	166
3.1. Stabilirea activului brut al moștenirii	167
3.2. Stabilirea activului net al moștenirii	167
3.3. Reunirea fictivă (pentru calcul) a valorii donațiilor făcute de defunct în timpul vieții	168
§4. Reducțiunea liberalităților excesive. Noțiune	173
4.1. Persoanele care pot invoca reducțiunea	173
4.2. Ordinea reducțiunii liberalităților excesive	175
4.3. Căile procedurale de exercitare a dreptului la reducțiune	177
4.4. Efectele reducțiunii	178
4.5. Reducțiunea liberalităților în uzufruct sau în rentă viageră	180
 TITLUL IV. TRANSMISIUNEA MOȘTENIRII	183
 Capitolul I. Dreptul de opțiune succesorală	183
<i>Secțiunea I. Considerații generale cu privire la dreptul de opțiune succesorală</i>	183
§1. Noțiunea de opțiune succesorală	183
§2. Subiectele dreptului de opțiune succesorală	184

§3. Caracterele juridice ale actului de opțiune succesorală.....	187
§4. Condițiile de validitate ale actului de opțiune succesorală.....	192
4.1. Capacitatea	192
4.2. Consimțământul neviciat.....	192
4.3. Obiectul actului de opțiune succesorală	193
4.4. Cauza.....	193
4.5. Forma actului de opțiune succesorală.....	194
§5. Termenul de opțiune succesorală	194
<i>Secțiunea a II-a. Acceptarea moștenirii</i>	<i>202</i>
§1. Acceptarea voluntară expresă.....	203
§2. Acceptarea voluntară tacită	204
1.2. Efectele generale ale acceptării moștenirii	210
1.3. Acceptarea forțată a moștenirii.....	211
1.4. Întocmirea inventarului și luarea măsurilor speciale de conservare a bunurilor succesoriale.....	216
1.5. Măsurile speciale de conservare a bunurilor succesoriale	217
§3. Renunțarea la moștenire	217
3.1. Condiții de valabilitate pentru renunțarea la moștenire.....	218
3.2. Efectele renunțării la succesiune	220
3.3. Retractarea renunțării	222
Capitolul II. Transmisiunea activului și pasivului moștenirii	224
<i>Secțiunea I. Obiectul transmisiunii</i>	<i>224</i>
§1. Compunerea activului succesoral	224
§2. Compunerea pasivului succesoral	225
<i>Secțiunea a II-a. Transmisiunea activului și pasivului moștenirii</i>	<i>226</i>
§1. Transmisiunea activului succesoral.....	226
§2. Transmisiunea pasivului succesoral	227
2.1. Principiul diviziunii de drept a pasivului succesoral.....	228
2.2. Excepții de la principiul diviziunii de drept a pasivului succesoral	230
2.3. Regularizarea plății pasivului între moștenitori	231
2.4. Separația de patrimonii.....	232
Capitolul III. Transmisiunea posesiunii moștenirii	234
<i>Secțiunea I. Dobândirea de drept a posesiunii moștenirii de către moștenitorii legali sezinari</i>	<i>234</i>
§1. Noțiunea de sezină și efectele ei.....	234
§2. Moștenitorii sezinari.....	236

<i>Secțiunea a II-a. Dobândirea posesiunii moștenirii de către moștenitorii legali nesezinari</i>	237
<i>Secțiunea a III-a. Predarea legatelor</i>	238
§1. Predarea legatelor universale	238
§2. Predarea legatelor cu titlu universal	239
§3. Predarea legatelor cu titlu particular	239
Capitolul IV. Petiția de ereditate	242
<i>Secțiunea I. Noțiune. Deosebirea de alte acțiuni</i>	242
<i>Secțiunea a II-a. Caracterele juridice ale acțiunii</i>	243
<i>Secțiunea a III-a. Dovada calității de moștenitor</i>	245
<i>Secțiunea a IV-a. Efectele petiției de ereditate</i>	250
§1. Efectele între adevăratul moștenitor și moștenitorul aparent	250
§2. Efectele între adevăratul moștenitor și terți	252
TITLUL V. INDIVIZIUNEA SUCCESORALĂ ȘI ÎMPĂRȚEALA MOȘTENIRII	253
Capitolul I. Indiviziunea succesorală	253
<i>Secțiunea I. Noțiunea de indiviziune succesorală și subiecții ei</i>	253
§1. Noțiune	253
§2. Succesorii între care ia naștere indiviziunea	253
<i>Secțiunea a II-a. Regimul juridic al indiviziunii succesorale. Drepturile coindivizarilor</i>	254
§1. Dreptul de dispoziție	254
1.1. Dreptul de dispoziție asupra cotei-părți ideale	254
1.2. Dreptul de dispoziție asupra bunului sau bunurilor indivize. Regula unanimității	254
1.3. Sancțiunea ignorării regulii unanimității	255
§2. Dreptul de administrare	256
§3. Dreptul de conservare	256
§4. Acțiunile în justiție	257
§5. Dreptul de a se folosi de bunurile indivize și dreptul la fructele acestora	257
§6. Dreptul de a cere partajul	259
6.1. Caracterul imprescriptibil al acțiunii	259
6.2. Două obstacole în calea partajului: uzucapiunea și existența unui act de partaj anterior	259
6.2.1. Uzucapiunea	259
6.2.2. Existența unui partaj anterior	260

6.3. Caracterul de ordine publică al normelor privind dreptul la partaj	261
6.4. Convențiile privitoare la suspendarea partajului	261
6.5. Caracterul reciproc	262
6.6. Caracterul discreționar	262
6.7. Prescriptibilitatea dreptului în cazul altor acțiuni.....	263
Capitolul II. Partajul moștenirii	265
<i>Secțiunea I. Realizarea partajului.....</i>	<i>265</i>
§1. Noțiunea de partaj	265
§2. Titularii dreptului de a cere împărțeala	265
2.1. Moștenitorii	265
2.2. Creditorii personali ai coindivizarilor	266
2.3. Cesionarii de drepturi succesoriale.....	266
2.4. Creditorii succesoriali.....	266
§3. Capacitatea necesară pentru participarea la împărțeală.....	267
§4. Operațiuni prelabile partajului.....	267
§5. Stabilirea componenței masei partajabile în absența liberalităților raportabile.....	268
§6. Componența masei partajabile în prezența liberalităților raportabile. Raportul donațiilor	270
6.1. Considerații generale.....	270
§7. Domeniul de aplicare a raportului	270
7.1. Subiecții raportului	270
7.1.1. Debitorii obligației de raport	270
7.1.2. Creditorii obligației de raport	272
7.2. Obiectul obligației de raport.....	273
7.2.1. Donațiile supuse raportului	273
7.2.2. Condiția neexceptării donației de la raport.....	274
7.2.3. Efectele scutirii de raport	276
7.2.4. Sinteza condițiilor referitoare la raportul donațiilor	277
§8. Căile procedurale de realizare a raportului. Acțiunea civilă de raport	277
§9. Modul de executare a raportului.....	280
9.1. Raportul prin echivalent	280
9.1.1. Evaluarea bunului în cazul raportului prin echivalent.....	281
9.2. Raportul în natură.....	282
§10. Raportul datoriiilor	283
10.1. Avantajele instituției raportului datoriiilor	284
10.2. Dreptul de opțiune al debitorului.....	284
10.3. Condițiile raportului datoriiilor	285

<i>Secțiunea a II-a. Formele partajului</i>	285
§1. Partajul total și partajul parțial	285
§2. Partajul de folosință	287
§3. Partajul convențional și partajul judiciar	288
3.1. Partajul convențional	288
3.2. Partajul judiciar	289
3.2.1. Obligatorietatea partajului judiciar	289
<i>Secțiunea a III-a. Procedura partajului judiciar</i>	290
§1. Cererea	290
§2. Evaluarea bunurilor	290
§3. Modalități de partaj	292
3.1. Partajul în natură	292
3.2. Modalitatea atribuirii întregului bun unui copărtăș	295
3.2.1. Atribuirea provizorie a bunului	295
3.2.2. Atribuirea definitivă a bunului unui coproprietar	296
3.3. Modalitatea vânzării bunurilor	296
§4. Protecția creditorilor	297
4.1. Dreptul de opoziție. Intervenția terților la partaj	297
4.2. Efectele opoziției	298
<i>Secțiunea a IV-a. Efectele partajului</i>	300
§1. Efectul tradițional al partajului. Efectul declarativ și efectul translativ	300
§2. Consecințele efectului declarativ sau translativ	301
§3. Concepția noului Cod civil cu privire la efectele partajului	302
§4. Domeniul de aplicare al efectului constitutiv	302
4.1. Actele care au efect constitutiv	303
4.1.1. Partajul propriu-zis	303
4.1.2. Data de la care se produce efectul constitutiv	304
4.2. Acte echivalente partajului	304
4.3. Bunurile supuse efectului constitutiv	304
4.4. Persoanele față de care se produce efectul declarativ	305
<i>Secțiunea a V-a. Suportarea pasivului moștenirii</i>	305
§1. Datoriile și sarcinile moștenirii	305
§2. Moștenitorii ținuți de obligația de plată a pasivului și întinderea răspunderii lor	305
§3. Regula divizării de drept a pasivului succesoral	306
§4. Excepții de la regula divizării de drept a pasivului succesoral	306
§5. Dreptul de regres al moștenitorului care a plătit peste partea care îi revenea la plată din pasivul succesiunii	307
<i>Secțiunea a VI-a. Cauzele de ineficacitate a partajului</i>	307

§1. Generalități	307
§2. Nulitatea relativă a partajului	308
§3. Nulitatea absolută	311
§4. Efectele desființării partajului	312
4.1. Efectele între părți. Renașterea stării de indiviziune	312
4.2. Efectele desființării partajului față de terți	313
 TITLUL VI. ÎMPĂRTEALA DE ASCENDENT	316
§1. Definiție și considerații generale	316
§2. Partajul efectuat pe calea donației	316
2.1. Condițiile de valabilitate	316
2.1.1. Condițiile de formă	316
2.1.2. Condiții de fond	317
2.2. Efectele donației-partaj	318
2.2.1. Efecte înainte de deschiderea moștenirii	318
2.2.2. Efecte după deschiderea moștenirii	319
§3. Testamentul-partaj	320
3.1. Condiții de formă	320
3.2. Condiții de fond	320
3.3. Efectele partajului testamentar	321
3.3.1. Lipsa de efecte înainte de deces	321
3.3.2. Efectele după decesul dispunătorului	321
§4. Cauze de ineficacitate a împărțelii de ascendent	322

